100393

ਸਲਾਨਾ ਪਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ADVANCES AND FOREIGN EXCHANGE

Paper-I

(Vocational Stream)

(Business and Commerce Group)

(Banking and Financial Services Trade)

(Punjabi, Hindi and English Versions)

Time Allowed : 2 Hours **Maximum Marks : 30**

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : (i) ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ ਵਾਲੇ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ 216 ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ।

(ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ 28 ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ।

(iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

*(iv) ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (**ਭਾਗ-I, ਭਾਗ-II** ਅਤੇ **ਭਾਗ-III**)।*

*(v) **ਭਾਗ-I** ਦਾ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ **ਸਾਰੇ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨੇ **ਲਾਜ਼ਮੀ** ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਵਾਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।*

*(vi) **ਭਾਗ-II** ਦਾ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ **ਪੰਜ** ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।*

*(vii) **ਭਾਗ-III** ਦਾ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ **ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੋ ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।*

ਭਾਗ - I

(ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ) **10x1 = 10**

1. ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਹੈ :- **1**

   (ੳ) ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਮਾਰਕੀਟ (ਅ) ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਘੱਟ ਲਾਗਤ

   (ੲ) ਵੱਧ ਤਰਲਤਾ (ਸ) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ

2. ਓਵਰਡਰਾਫਟ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਆਮਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਲੂ ਖਾਤਿਆਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (ਸਹੀ ਜਾਂ ਗ਼ਲਤ) **1**

3. ਬੈਂਕ ਗ੍ਰਾਹਕਾਂ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਸ਼ਾਮਾਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ _____ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ) **1**

4. ਬੈਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਗ੍ਰਾਹਕ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਾਧੂ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ? **1**

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘਰ ਲਈ ਵਿੱਤ ਸੁਵਿਧਾ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ? 1

(ੳ) ਛੋਟੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ (ਅ) ਘੱਟ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ

(ੲ) ਕੋਈ ਟੈਕਸ ਛੋਟ ਨਹੀਂ (ਸ) ਉੱਚ-ਜੋਖਮ ਵਾਲੇ ਕਰਜ਼ੇ

6. ਫੈਕਟਰਿੰਗ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ ਸਲਾਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। (ਸਹੀ ਜਾਂ ਗ਼ਲਤ) 1

7. ਪਟੇ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ _____ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ) 1

8. ਇੰਡੈਮਨਿਟੀ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ? 1

9. ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕੇਵਾਈਸੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ? 1

(ੳ) ਗ੍ਰਾਹਕ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ (ਅ) ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ

(ੲ) ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ (ਸ) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

10. ਲੈਂਡਿੰਗ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੂੰਜੀ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ ਜਾਂ ਗ਼ਲਤ) 1

ਭਾਗ – II

(ਕਿਸੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ) 5x3 = 15

11. ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗ੍ਰਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਵਿਭਿੰਨ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ? 3

12. ਵਪਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 3

13. ਪਟੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ? 3

14. ਬੈਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਥਾਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸੁਵਿਧਾ ਕੀ ਹੈ ? 3

15. ਹਾਈਪੋਥੇਕੇਸ਼ਨ ਚਾਰਜ ਕੀ ਹੈ ? ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 3

16. ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। 3

17. ਬੈਂਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 3

ਭਾਗ – III

(ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5-5 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ) 1x5 = 5

18. ਕਿਰਾਇਆ ਖਰੀਦ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਹੈ ? ਕਿਰਾਇਆ ਖਰੀਦ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 5

19. ਮਿਉਚੁਅਲ ਫੰਡ ਕੀ ਹਨ ? ਮਿਉਚੁਅਲ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 5

(Hindi Version)

नोट : (i) अपनी उत्तर-पुस्तिका के मुख पृष्ठ पर विषय-कोड/ पेपर-कोड वाले खाने में विषय-कोड/ पेपर-कोड 216 अवश्य लिखें।

(ii) उत्तर-पुस्तिका लेते ही इसके पृष्ठ गिनकर देख लें कि इसमें मुख पृष्ठ सहित 28 पृष्ठ हैं एवं सही क्रम में हैं।

(iii) उत्तर-पुस्तिका में खाली छोड़े गए पृष्ठ/ पृष्ठों के पश्चात् हल किए गए प्रश्न/ प्रश्नों का मूल्यांकन नहीं किया जाएगा।

(iv) प्रश्न-पत्र को **तीन** भागों में बाँटा गया है **(भाग-I, भाग-II तथा भाग-III)**।

(v) भाग-I का प्रत्येक प्रश्न 1 अंक का है तथा **सभी** प्रश्न हल करने **अनिवार्य** हैं। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर एक वाक्य से अधिक नहीं होना चाहिए।

(vi) भाग-II का प्रत्येक प्रश्न 3 अंकों का है तथा परीक्षार्थी को इनमें से कोई **पाँच** प्रश्नों के उत्तर देना हैं। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर एक पृष्ठ से अधिक नहीं होना चाहिए।

(vii) भाग-III का प्रत्येक प्रश्न 5 अंकों का है तथा परीक्षार्थी को इनमें से कोई **एक** प्रश्न का उत्तर देना हैं। इस प्रश्न का उत्तर दो पृष्ठों से अधिक नहीं होना चाहिए।

भाग - I

(सभी प्रश्न अनिवार्य है। सभी प्रश्न 1-1 अंक के है) $10 \times 1 = 10$

1. विदेशी मुद्रा बाजार का लाभ है : 1

(क) विशाल और वैश्विक बाजार (ख) लेन-देन की कम लागत

(ग) अधिक तरलता (घ) उपरोक्त सभी

2. ओवरड्राफ्ट सुविधा आमतौर पर चालू खातों पर दी जाती है। (सही या गलत) 1

3. बैंक ग्राहकों के कीमती सामान को सुरक्षित रखने के लिए _____ की सुविधा प्रदान करता है। (खाली स्थान भरो) 1

4. बैंकों द्वारा ऋण के बदले ग्राहक से प्राप्त की गई अतिरिक्त सिक्योरिटी को क्या कहा जाता है? 1

5. निम्नलिखित में से कौन सी गृह वित्त सुविधा की एक सामान्य विशेषता है? 1

(क) अल्पावधि ऋण (ख) कम ब्याज दरें

(ग) कोई कर छूट नहीं (घ) उच्च जोखिम वाले ऋण

6. फैक्टरिंग का मुख्य कार्य व्यक्तियों को निवेश सलाह प्रदान करना है। (सही या गलत) 1

7. पट्टे समझौते में संपत्ति के मालिक को _____ कहा जाता है। (खाली स्थान भरो) 1

8. क्षतिपूर्ति के अनुबंध को किस अधिनियम के तहत परिभाषित किया गया है? 1

9. वित्तिय संस्थाएं केवाईसी प्रक्रिया क्यों लागू करती हैं? 1

(क) ग्राहक अनुभव को बढ़ाने के लिए

(ख) मनी लॉन्ड्रिंग और धोखाधड़ी को रोकने के लिए

(ग) ब्याज दरें बढ़ाने के लिए

(घ) उपरोक्त में से कोई नहीं

10. किसी देश की अर्थव्यवस्था के लिए लैंडिंग महत्वपूर्ण है, क्योंकि यह पूंजी के कुशल आवंटन और आर्थिक विकास में मदद करता है। (सही या गलत) 1

भाग - II

(किन्ही पाँच प्रश्नों के उत्तर लिखें। सभी प्रश्न 3-3 अंक के है) 5x3 = 15

11. ए.टी.एम. का प्रयोग करने से ग्राहकों को कौन से विभिन्न लाभ प्राप्त होते हैं? 3

12. व्यापारी बैंकों द्वारा प्रदान की जाने वाली मुख्य सेवाओं के बारे में लिखिए। 3

13. पट्टे समझौते की विभिन्न विशेषताएं क्या हैं? 3

14. बैंकों द्वारा प्रदान की जाने वाली स्थायी निर्देश सुविधा क्या है? 3

15. हाइपोथेकेशन चार्ज क्या है? संक्षेप में व्याख्या करें। 3

16. प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र के ऋणों के बारे में संक्षेप में लिखें। 3

17. बैंक के विभिन्न प्रकार के कर्ज़दारों के बारे में लिखिए। 3

भाग - III

(किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखें। सभी प्रश्न 5-5 अंक के है) 1x5 = 5

18. किराया खरीद प्रणाली क्या है? किराया खरीद प्रणाली की विभिन्न विशेषताओं की विस्तारपूर्वक व्याख्या करें। 5

19. म्युचुअल फंड क्या हैं? म्युचुअल फंडों में निवेश करने के विभिन्न लाभों का वर्णन करें। 5

(English Version)

Note : (i) *You must write the subject-code/paper-code* **216** *in the box provided on the title page of your answer-book.*

(ii) *Make sure that the answer-book contains* **28** *pages (including title page) and are properly serialled as soon as you receive it.*

(iii) *Question/s attempted after leaving blank page/s in the answer-book would not be evaluated.*

(iv) *The question paper will comprise of* ***three*** *Parts* ***(Part-I, Part-II*** *and* ***Part-III).***

(v) *Every question of* ***Part-I*** *carries 1 mark and* ***all*** *questions are* ***compulsory*** *to attempt. The answer of each question should not exceed more than one sentence.*

(vi) *Every question of* ***Part-II*** *carries 3 marks and candidate should attempt any* ***five*** *questions out of these. The answer of each question should not be more than one page.*

(vii) *Every question of* ***Part-III*** *carries 5 marks and candidate should attempt any* ***one*** *question out of these. The answer of this question should not be more than two pages.*

Part - I

(All questions are compulsory. Each question carries one mark.) 10x1 = 10

1. The advantage of the Foreign Exchange market is : 1

   (a) Huge and global market (b) Low transaction cost

   (c) Greater liquidity (d) All of the above

2. Overdraft facility is commonly given on Current Accounts. (True or False) 1

3. The bank provides the facility of _____ to protect the valuables of the customers. (Fill in the blank) 1

4. What is the additional security received by the banks from the customer in lieu of a loan called ? 1

5. Which of the following is a common feature of a housing finance facility ? 1

   (a) Short-term loan (b) Low-interest rates

   (c) No tax exemption (d) High-risk loans

6. The primary function of factoring is to offer investment advice to individuals. (True or False) 1

7. In the lease agreement the owner of the property is called _____. (Fill in the blank) 1

8. Under which act is the contract of indemnity defined ? 1

9. Why do financial institutions implement KYC procedures ? 1

(a) To enhance customer experience

(b) To prevent money laundering and fraud

(c) To increase interest rates

(d) None of the above

10. Lending is important for a country's economy, as it helps in efficient allocation of capital and economic growth. (True or False) 1

Part - II

(Attempt any five questions. Each question carries 3 marks.) 5x3 = 15

11. What are the various advantages that customers derive while using an ATM ? 3

12. Write about the main services offered by merchant banks. 3

13. What are the different features of lease agreement ? 3

14. What is the standing instruction facility provided by banks ? 3

15. What is a hypothecation charge ? Explain briefly. 3

16. Write briefly about priority sector loans. 3

17. Write about different types of borrowers of banks. 3

Part - III

(Attempt any one question. Each question carries 5 marks.) 1x5 = 5

18. What is the hire purchase system ? Explain in detail the various features of the hire purchase system. 5

19. What are mutual funds ? Describe the various advantages of investing in mutual funds. 5

- o O o -